

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Емилия Василева за дисертация на тема: „Адаптиране на националните програми по музика за детската градина и общообразователното училище в република Молдова за деца и ученици с български произход”, разработена от **Виталий Николаевич Тодоров** за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по Научна специалност 1.3. Педагогика на обучението по... (Педагогика на обучението по музика)

Актуалност на дисертацията:

На съвременния етап на развитие на общото педагогическо познание, респективно методическото, все по-ярко се налага потребността от разрушаване на формалните граници, определящи подходите при подбора и структурирането на учебното съдържание и очертаване на ценностно-базирани методологични основания за придобиване на базови знания и компетентности, нелишени от своята културологична уникалност и непреходност. Изкуството, респективно музиката, предоставят богати възможности за изграждане на ценностно ориентирани модели на работа, насочени към творческата изява на личността на подрастващите на основата на генетичната обвързаност между самобитното и наднационалното. Разгледана в този план, дисертацията представлява опит за постигане на значими резултати по отношение на коментирания от автора пета ключова компетентност от набора на 8-те ключови компетентности, приети от Европейския парламент и Съвета на Европа, а именно: формиране на *„национално-културни, межкултурни, поликултурни ценности и отношения“*.

Анализ на дисертационния труд:

Цялостното съдържание на дисертационния труд е ориентирано около идеята за приобщаване към националното и народното изкуство на българските деца и ученици в Република Молдова (Тараклийски район) чрез запознаването с българската народна песен, танц, пиеса и включването им в празничната култура. Основен акцент в работата на докторанта е адаптирането на учебните програми в детската градина и общообразователното училище по посока - включване на българска музика (народна и авторска) и постигане на знания, умения и компетенции, отразяващи същността на българската музикална култура. За целта докторантът предлага богат набор от учебен материал, който маркира конкретни очертания, но дава и свобода на учителя да прави своя мотивиран избор за включване на едно или друго музикално произведение, съобразно потребностите, възможностите и интересите на учениците. Запазването на етническото самосъзнание не се превръща в догма, а предоставя добре осъзнати от децата и учениците съдържание и форми на работа позволяващи ненатрапливо осъществяване на естетическа наслада, събуждане на чувство за принадлежност към родови корени, съдържателно вникване в проникновенията на музикалния фолклор и осмислена творческа самоизява.

Подхождайки към осъществяването на поставените задачи, авторът реализира адекватни изследователски стъпки, а именно: *осъществяване на задълбочен сравнителен анализ на учебните програми в българското училище и тези в Република Молдова; анализ на музикалните дейности и техния потенциал за пробуждане на естетическа наслада и етническото самосъзнание; ясно очертаване на сферите на компетентностно-базирано обучение на подрастващите, подчинено на очакваните учебни*

ценностно-ориентирани резултати; предоставяне на богат набор от музикален материал в помощ на учителя, насочена към постигане на народностна идентификация на учениците.

В хода на изследването докторантът показва добри умения за анализ, интерпретация и систематизиране на факти и данни. Доброто познаване на българските учебни програми и потребностите на учебната практика в изследвания контекст, както и добрия подбор на работещи критерии му позволяват да постигне закодираната в заглавието на труда - адаптация на учебното съдържание по музика в широк изследователски мащаб: от детската градина до осми клас.

Основни приноси:

В своята съдържателна цялост дисертационният труд постига определен социално-значим резултат, ориентиран към обогатяване на учебните програми и тяхното адаптиране към условията на работа в република Молдова.

1. Разработени са примерни учебни програми по музика за децата и учениците с български произход в Република Молдова, отразяващи елементи на българската музикална култура.
2. Създадена е богатата колекция от музикален материал в помощ на учителя по музика в Република Молдова.

Бележки и препоръки:

1. Независимо от постигнатите добри резултати, смятам че дисертацията може да постигне по-завършен характер като изследователската работа бъде продължена чрез осъществяване на

експериментално проучване, доказващо постигнати равнища на етническата идентификация при децата и учениците.

2. Твърде големият брой на адаптираните учебни програми е причина за известна доза фрагментарност при представяне на основанията за избора на учебното съдържание и невъзможност за „надскачане” на тясно-предметното поле на обучението по музика. Нужно е извеждане на ценностните измерения на учебния материал, ориентирани към формиране на народностна идентификация.

3. Адаптацията на учебните програми сама за себе си е много добро постижение, но нуждата от ясно съдържателно персонифициране на нейният развиващ ефект се нуждае от представяне на система от индикатори за удостоверяване на нейната състоятелност, съотнесено към формирането на търсените компетентности, отношения и „българско етническо самосъзнание” в хода на музикалното обучение.

Направеният анализ на дисертацията предполага по-нататъшно обогатяване и прецизиране на труда по посока на направените препоръки. Имайки предвид, обаче, високата степен на постигнатия социален ефект - очертаването на богата информационна база за общообразователното училище в Република Молдова, препоръчвам на членовете на Уважаемото Жюри да присъди на Виталий Николаевич Тодоров образователната и научна степен „доктор” по научно направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Педагогика на обучението по музика).

6.10.2014 г.

Рецензент: проф.д-р Емилия Василева